

سنجش نگرش دانشجویان پسر مجرد دانشگاه فردوسی نسبت به ازدواج و عوامل مؤثر بر آن^۱

دکتر علی اکبر مجدی^۲

امید رضایی^۳

چکیده:

ساختار جوان جمعیت کشور ایران، اهمیت پرداختن به مسائل جوانان را بیش از پیش پررنگ کرده است. یکی از مراحل که جوانان در زندگی پشت سر می‌گذارند، ازدواج است. امروزه ازدواج به یکی از دغدغه‌های جوانان تبدیل شده است و بررسی و شناخت این حوزه یکی از وظایف محققین اجتماعی به حساب می‌آید. این تحقیق با هدف سنجش نگرش دانشجویان پسر مجرد دانشگاه فردوسی مشهد نسبت به ازدواج و عوامل مؤثر بر آن صورت پذیرفته است. روش به کار رفته؛ پیمایش و ابزار مورد استفاده؛ پرسشنامه می‌باشد. جامعه نمونه؛ کلیه دانشجویان پسر مجرد دانشگاه فردوسی مشهد در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ است که از طریق نمونه‌گیری تصادفی، ۲۰۰ نفر از تمامی دانشکده‌ها انتخاب شدند. نتایج نشان می‌دهد که چندین متغیر از جمله نگرش به زن، رضایت از زندگی، روابط والدین با یکدیگر و نگرش دوستان در مورد ازدواج در نگرش نسبت به ازدواج تأثیرگذار هستند.

کلید واژه: نگرش، ازدواج، دانشجوی، پسر، مجرد.

۱- تاریخ وصول: ۹۰/۹/۱۲ تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۱/۲۵

۲- استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد majdi@ferdowsi.um.ac.ir

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد rezaei.omid8@gmail.com

۱- بیان مسأله

ازدواج یکی از مهمترین رویدادهای زندگی انسان محسوب می‌شود. ازدواج نه تنها در سلامت جسمی و روانی فرد مؤثر است، بلکه نقش مهمی در ورود انسان به دوره بزرگسالی برعهده دارد. از طرفی ازدواج پدیده‌ای مطلق و فارغ از بستر زمان و مکان نیست. در هر زمان و در هر جامعه چهره‌ای خاص دارد و با جامعه نیز دگرگون می‌شود (ساروخانی، ۱۳۸۱). در نتیجه افراد در زمان‌های مختلف با توجه به شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه، نگرش‌های متفاوتی به این موضوع دارند که در شرایط فعلی کشور ما، نگرش جوانان نسبت به ازدواج، یکی از عوامل اصلی است که در زمینه مسائل مربوط به ازدواج مثل بالا رفتن سن ازدواج تأثیرگذار است.

ما در جوامع مختلف و نیز در جامعه خود، شاهد بسیاری از ناسازگاری‌های خانوادگی و از هم پاشیدگی خانواده‌ها هستیم. مهمترین عوامل ایجاد این ناسازگاری‌ها، عدم شناخت و درک صحیح زن و مرد از هم و در نتیجه داشتن انتظارات و توقعات مبهم و غیرواقع‌بینانه از یکدیگر است. مطالعات صورت‌گرفته نیز نشان می‌دهد که یکی از عوامل نارضایتی زوجین که بعضاً به طلاق منجر می‌گردد، شکاف بین انتظارات و توقعات ذهنی قبل از ازدواج و مواجهه با واقعیت عینی بعد از ازدواج است (مارتین^۱ و همکاران، ۲۰۰۳). می‌توان گفت در ذهن افراد مجرد، تصورات و انتظاراتی از ازدواج نقش بسته است که کاملاً نیز از آنها آگاه نیستند. یکی از مشکلات زوج‌های جوان ناشی از استانداردها و انتظارات ذهنی آنهاست. انتظاراتی که هر یک از زوجین از دیگری دارد، مبتنی بر چارچوب از پیش تعیین شده‌ای است که می‌تواند ریشه در واقعیت نداشته باشد. از طریق شناخت این نگرش‌هاست که می‌توان پی‌برد، جوانان چه تصویری از ازدواج در ذهن دارند و این تصویر تا چه حد با واقعیت مطابقت دارد.

همچنین برخی از محققین مدعی هستند که نگرش به ازدواج متغیری کلیدی در فهم جریان تغییرات قابل‌مشاهده در رفتار جوانان و عبور از دوره‌جویانی آنان است. دو مطالعه انجام شده (ولوبی و ورکین^۲، ۲۰۰۹؛ کرل^۳، ۲۰۰۷) ارتباط متقابل بین نگرش نسبت به ازدواج و رفتارهای افراد در دوره جوانی و نوجوانی را نشان می‌دهد. برای مثال بسیاری از رفتارهای پرخطر در این دوره مثل استفاده از الکل و رفتارهای جنسی از نگرش جوانان نسبت به ازدواج سرچشمه می‌گیرد. به همین دلیل، ازدواج یکی از متغیرهای مورد علاقه محققین توسعه می‌باشد (ولوبی، ۲۰۱۰). بنابراین بسیار مهم است تا بدانیم نگرش جوانان مجرد نسبت به ازدواج چگونه است و در واقع چه عواملی بر نگرش آنها تأثیرگذار است. در واقع با شناخت نگرش آنان است که می‌توان تغییرات آتی را در این حوزه درک نمود.

1-Martin

2-Willoughby & Dworkin

3-Carroll

۲- مفهوم «نگرش»^۱

مفهوم نگرش، امروزه یکی از مفاهیم کلیدی در روانشناسی اجتماعی است که از دهه ۱۹۵۰ به بعد متداول گردیده و توجهات زیادی را در بین محققین به خود جلب کرده است و تحقیقات فراوانی نیز در این زمینه صورت گرفته است. تعریفی که اکثر روان‌شناسان اجتماعی از واژه نگرش دارند عبارت‌است از: نگرش، نظامی بادوام است که شامل یک عنصر شناختی، یک عنصر احساسی و تمایل به عمل است. عنصر شناختی^۲، شامل اعتقادات و باورهای شخص درباره یک اندیشه یا شیء است. عنصر احساسی یا عاطفی^۳، آن است که معمولاً نوع احساس عاطفی با باورهای ما پیوند دارد و تمایل به عمل به جهت آمادگی برای پاسخگویی به شیوه‌ای خاص اطلاق می‌شود (کریمی، ۱۳۷۳). نگرش، حالت کلی فرد است، در واقع درک ذهنی فرد از زندگی، مردم و وقایع. از نقطه نظر فردی، نگرش؛ نحوه دید افراد به چیزهاست به صورت ذهنی و این مقوله تماماً از ذهن آغاز می‌شود. نگرش افراد از روی گفتار و کردار آنان برای دیگران مشخص می‌شود (پیک و هریس^۴، ۲۰۰۲). نگرش‌های قوی‌تر، پایدارترند و بیشتر احتمال دارد رفتارها را پیش بینی کنند و نگرش‌هایی که مشخصاً، مربوط به خود یا دسترسی به آنها زمان‌بر است؛ پایدارتر هستند و بیشتر احتمال دارد که به رفتار منجر گردند تا نگرش‌های دیگر (ایزن^۵، به نقل از وایزر و ریجیو^۶، ۲۰۰۸). در این تحقیق ما تنها عنصر شناختی نگرش را که به افکار و عقاید مربوط می‌شود سنجیده‌ایم و به دو بعد دیگر آن یعنی احساسی و رفتاری نپرداخته‌ایم.

۳- مروری بر تحقیقات انجام شده

۳-۱- مطالعات خارجی

ولوبی (۲۰۱۰) برای درک چگونگی تغییر نگرش نسبت به ازدواج در بزرگسالی تحقیقی را به انجام رسانید. در این تحقیق از هزار نفر از دانش‌آموزان دبیرستان به عنوان نمونه استفاده شد که تغییرات در نمونه‌ها برای مدت ۴ سال دنبال شد. نتایج نشان می‌دهد که نمونه‌ها ازدواج را به عنوان یک عامل برای انتقال به دوره بزرگسالی در نظر می‌گرفتند. همچنین ساختار خانواده، اهداف تحصیلی، نژاد و جنس، نگرش نسبت به ازدواج را تغییر دادند.

-
- 1-Attitude
 - 2-Cognitive
 - 3-Affective
 - 4-Peake & Harris
 - 5-Ajzen
 - 6-Riggio & Weiser

مارتین و همکاران (۲۰۰۳) تحقیقی را به منظور سنجش نگرش جوانان نسبت به جنبه‌های مختلف ازدواج و زندگی خانوادگی انجام دادند. اکثر پاسخگویان نگرش منفی نسبت به طلاق داشته‌اند و ازدواج را به عنوان یک تعهد بلند مدت قلمداد کرده‌اند. حدود ۳۰ درصد پاسخگویان نگرش مثبتی نسبت به رابطه جنسی قبل از ازدواج داشته‌اند و اکثریت نیز قبل از ازدواج از آن برخوردار بوده‌اند. اکثر پاسخگویان نیز با مشاوره‌های پیش از ازدواج موافق بوده‌اند.

تسکر^۱ و ریچاردز^۲ (۱۹۹۴) نیز در مطالعه‌ای به بررسی نگرش به ازدواج در جوانانی که والدینشان طلاق گرفته‌اند، پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که جوانانی که والدین آنها از هم جدا شده‌اند، نسبت به جوانانی که با والدینشان زندگی می‌کنند، نگرش منفی‌تری به ازدواج دارند و بیشتر احتمال دارد که مجرد بمانند.

۳-۲- مطالعات داخلی

کاظمی پور (۱۳۸۸) در تحقیقی با هدف شناخت نگرش جوانان نسبت به ازدواج و مسائل و تنگناهای مطرح برای آنها، به این نتیجه رسید که ازدواج بین دانشجویان به سمت غیررسمی شدن می‌رود و از سوی دیگر در جامعه ایران نهاد خانواده و تعاملات درون اعضای آن به میزان رشد و توسعه صنعتی-شده و شهرنشینی در کشور رشد نکرده است. طلاق میان افراد با پایگاه اجتماعی پایین‌تر، بیشتر از بقیه بوده است. در نهایت براساس نظریه مبادله بسیاری از جوانان برای انتخاب همسر بیشتر به انتخاب عقلانی توجه دارند و نگرش به ازدواج در بین جوانان به یک امر عقلانی تبدیل شده است.

کاظمی و هرندی (۱۳۸۸) در پژوهشی با هدف شناخت و مقایسه نگرش دانشجویان مجرد و متأهل به مفاهیم واقعیت، درست و نادرست و مسؤولیت در ازدواج بر اساس دیدگاه واقعیت‌درمانی گلاسر با نمونه‌ای به حجم ۳۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های دولتی شهر تهران در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ به این نتیجه رسید که بین دو گروه دانشجویان دختر و پسر مجرد از نظر میانگین خرده مقیاس‌های واقعیت، درست و نادرست، مسؤولیت در ازدواج تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین نتایج به دست آمده حاکی از عدم تأثیر وضعیت تأهل، سن، مدت زمان ازدواج و نقش بارز جنسیت در ایجاد تفاوت بین گروه‌های مورد بررسی است.

بختیار و همکاران (۱۳۸۳) در پژوهشی با هدف سنجش نگرش دانشجویان دانشکده علوم پزشکی فسا نسبت به مشکلات ازدواج که در پاییز ۱۳۸۱ و با حجم نمونه ۸۱ نفر انجام گرفت به این نتیجه رسیدند که نمونه‌ها نگرش خود را نسبت به مشکل اشتغال، امکانات مالی و مسکن در حد بالا و نسبت به

1-Tasker

2-Richards

باورهای مذهبی، شناخت قبلی از خانواده‌های طرفین، ارتباط فردی، وضعیت ظاهری، دخالت‌های والدین، تحصیل، نگرانی از آینده، محدودیت‌های زمان تأهل و وام ازدواج در حد متوسط و نسبت به تاثیر خاطرات بد دیگران از ازدواج و تشریفات سنتی در حد پایین اعلام داشته‌اند.

۴- چارچوب نظری تحقیق

در این قسمت به برخی از نظریات مربوط به نگرش پرداخته می‌شود: مشهورترین و مهمترین نظر در زمینه نگرش توسط آیزن و فیش باین^۱ ارائه شده است که به کنش-عقلانی^۲ معروف است.

در علوم اجتماعی، از تئوری کنش عقلانی فیش باین و آیزن استفاده بسیاری برای پیش‌بینی رفتار از روی نگرش‌ها می‌شود. مدل آنها با کارهای تجربی قابل توجه، نشان می‌دهد که نگرش‌ها در واقع رفتارها را پیش‌بینی می‌کنند (باربر^۳، ۲۰۰۴).

در این نظر رفتار در پی زنجیره‌ای از عوامل بوجود می‌آید و حلقه ما قبل بروز رفتار، « قصد و نیت» به انجام یک رفتار است؛ قصد و نیت تابع دو متغیر زیر است :

الف) گرایش به سوی رفتار^۴: متغیری است فردی و شخصی که طی آن فرد انجام یک رفتار را از نظر خود (به منظور درک خوب یا بد بودن آن) ارزیابی می‌کند.

ب) متغیر هنجارهای ذهنی^۵: مبین آن است که شخص برای انجام یک رفتار تا چه اندازه به تأیید مردمی که با آن سرو کار دارد توجه می‌کند (رفیع پور، ۱۳۷۲). به عبارت دیگر، متغیر هنجار ذهنی منعکس‌کننده نفوذ و فشار اجتماعی است که شخص آن را برای انجام کاری (رفتاری) احساس و ادراک می‌کند.

ساپ و هارود^۶ در تحقیق خود درباره «تمایل مردم به خوردن گوشت گاو»، متغیر پذیرش اجتماعی را نیز در نظر گرفتند. آنها معتقدند که انتظارات اجتماعی در پیدایش قصد و نیت مؤثرند. بدین منظور آنها به تئوری گروه مرجع^۷ رجوع می‌کنند (رفیع پور، ۱۳۷۲).

1-Fishbein

2-Reasoned action

3-Barber

4-Attitude toward behavior

5-Subjective norms

6-Sapp and Harrod

7-Reference groupe

گروه مرجع گروهی است که به آن گرایش داریم و با معیارهای آن خودمان و دنیا را ارزیابی می‌کنیم. یکی از خصوصیات گروه مرجع این است که مردم به آن دلبستگی هیجانی دارند و از آن خط می‌گیرند (فرانزوی، ۱۳۸۱). بر این اساس هرآنچه در یک گروه به عنوان یک مقیاس ارزشی گروهی جا بیفتد بر روی قضاوت و ارزشیابی تک‌تک افراد تأثیر می‌گذارد (میرند، ۱۹۶۸).

هر گروه اجتماعی که انسان به آن تعلق دارد و آن را به عنوان گروه مرجع مثبت می‌پذیرد، یک سیستم از مقیاس‌های ارزشی تولید می‌کند که اعضای گروه به دلایل مختلف از جمله فشار هنجاری و هم-شکلی خود را موظف به پذیرش و پیروی از آن می‌دانند (رفیع پور، ۱۳۷۲). ساپ و هارود معتقدند انتظارات اجتماعی در پیدایش قصد و نیت مؤثر است. این دو برای متغیر هنجارهای ذهنی دو معرف، نظر اولیاء و نظردوستان را انتخاب کرده‌اند (رفیع پور، ۱۳۷۲). رهیافت دیگری که پیشینه‌ی مطالعاتی قابل توجهی در جامعه‌شناسی دارد، توسط کیکولت^۲ مطرح شده است. وی با مطالعه ادبیات پژوهشی رابطه ساختار اجتماعی نگرش، به این نتیجه می‌رسد که عوامل ساختاری جامعه خصوصاً نقش و پایگاه اجتماعی-اقتصادی تأثیر عمده‌ای در تکوین نگرش‌های افراد جامعه می‌گذارند. کیکولت معتقد است که ساختارهای اجتماعی و فرهنگی جامعه بصورت مستقیم یا غیرمستقیم نگرش‌های افراد جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهند. به زعم وی، تغییرات اجتماعی، نقش‌های اجتماعی، انتقال نقش، ویژگی‌های شغلی، زمینه و بستر اجتماعی، پایگاه اقتصادی-اجتماعی، ویژگی‌های جمعیت‌شناسی، رسانه‌های جمعی و غیره، هرکدام به نوعی نگرش‌های فردی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهند (ودادهیر و داوری، ۱۳۷۷).

روزن اشتیل^۳ نیز به چند عامل مؤثر بر روی نگرش اشاره می‌کند که عبارتند از: ۱- ارضاء نیاز ۲- تجربه ۳- رضایت افراد ۴- میزان دسترسی به اهداف تعیین شده ۵- کارایی بهتر برای حل مسائل. نکات ذکر شده از سوی روزن اشتیل در واقع عوامل مؤثر بر روی نگرش هستند. در آن میان ارضاء نیاز و رضایت افراد دو متغیر خیلی نزدیک و شبیه به یکدیگرند، میزان دسترسی به اهداف تعیین شده و کارایی بهتر برای حل مسائل را نیز می‌توان در واقع اجزایی از همان متغیر ارزیابی فایده در تئوری فیش باین و آیزین در نظر گرفت (رفیع پور، ۱۳۷۲).

یکی دیگر از تئوری‌های پرکاربرد در علوم اجتماعی تئوری تسری^۴ است. گرونبرگ^۵ بیان می‌کند که که رضایت و عدم رضایت از یک بخش از زندگی بر روی رضایت و عدم رضایت از بخش‌های دیگر

1-Mirande

2-Kiecolt

3-Rosenstiel

4-Spill – over theory

5-Grunberg

زندگی تأثیر دارد. بطور مثال نارضایتی فرد از زندگی اجتماعی می‌تواند موجب نارضایتی او از زندگی خانوادگی شود (رفیع پور، ۱۳۷۲).

سیرجی^۱ و همکارانش معتقدند دو نوع تسری وجود دارد: تسری افقی و تسری عمودی. تسری افقی به این معناست که تأثیر رضایت از یک جنبه از زندگی روی رضایت از جنبه دیگر زندگی تأثیر دارد. مثلاً رضایت از شغل روی رضایت از خانواده تأثیر می‌گذارد. برای فهم مفهوم تسری عمودی، لازم است که ابتدا مفهوم سلسله مراتب حوزه‌ها فهمیده شود. حوزه‌های زندگی (شغل، خانواده، رفاه، اجتماع و ...) به صورت سلسله‌مراتبی در ذهن افراد سازمان می‌یابند. رأس این سلسله‌مراتب، مهمترین حوزه برای فرد است و احساسی که فرد در مورد این حوزه دارد کیفیت زندگی او را مشخص می‌کند که محققان آن را رضایت از زندگی یا خوشبختی می‌نامند (سیرجی و دیگران، ۲۰۰۱).

هروشکا^۲ تجربه را عامل مؤثری در پیدایش نگرش می‌داند. به نظر وی دسترسی به هدف و ارضاء نیاز همواره با احساس رضایت، احساس خوشبختی و تجربیات مطبوع همراه است و برعکس عدم ارضاء نیاز با ناراحتی، نارضایتی و ارزش‌های احساس منفی همراه می‌باشد. این خاطرات همراه با احساس‌های ارزشی آنها در حافظه باقی می‌مانند و آن چیزی را که تجربه می‌نامیم، می‌سازند. بدین ترتیب که تکرار و تراکم تجربه به همراه با احساس ارزشی آن بر روی نگرش تأثیر می‌گذارند (رفیع پور، ۱۳۷۲). هرچه میزان دسترسی به هدف و ارضاء نیاز توأم با رضایت خاطر فرد باشد تجربه بهتر و خوشایندی از هدف خواهد داشت، لذا نگرش مثبتی پیدا خواهد کرد.

از نظر آلپورت^۳، نگرش عبارت است از یک نوع آمادگی ذهنی و احساسی که به وسیله تجربه سازماندهی می‌شود و بر روی عکس‌العمل‌های انسان نسبت به کلیه پدیده‌ها و موضوعاتی که سروکار دارد، تأثیری جهت‌بخش و پویا دارد.

آلپورت می‌گوید چهار شرط عمده می‌تواند موجب پیدایش یک نگرش باشد اولین شرط تراکم تجربه است؛ یعنی سروکار داشتن با موضوعی یا گروهی از اشخاص و تجربیات نزدیک یا مشابه. دومین شرط مثبت بر متمایز نگه داشتن آن است یعنی در تجربیات جدیدی که به دست می‌آیند گرایش فرد را از نگرش‌های نزدیک به آن متمایز می‌سازد. سومین شرط بر پایه یک تجربه برجسته^۴ قرار دارد که شخص یا موضوعی در آن دخیل است. چهارمین شرط تقلید می‌باشد. تعریفی که آلپورت در زمینه نگرش می‌آورد اهمیت تجربه را در شکل‌گیری نگرش به وضوح نشان می‌دهد؛ حالتی روانی و عصبی از آمادگی که از

1-Sirgy
2-Hrurschka
3-Alport
4-Dramatic

طریق تجربه سازمان می‌یابد و تأثیری جهت‌دار یا پویا بر واکنش افراد به تمام اشیاء و موقعیت‌های مرتبط با آن واکنش می‌گذارد (سیرز و دیگران، به نقل از حسن پاشا شریفی، ۱۳۸۱).
 کرچفیلد^۱ و همکارانش برای شکل‌گیری نگرش‌ها چند عامل را ذکر می‌کنند که یکی از آنها تعلق-گروهی است.

براساس این نظریه، یکی از عوامل مهم شکل‌دهنده نگرش‌های فرد، تعلق گروهی است بدین معنا که فرد به چه گروهی تعلق دارد. هر اجتماعی در داخل خود دارای گروه‌هایی است که افراد را بر اساس یک علاقه معین گرد هم می‌آورد و به هم پیوند می‌دهد (کرچفیلد و همکاران، ۱۳۷۴).
 بنابراین گروه‌هایی که شخص بدان‌ها متعلق است سرچشمه بسیاری از نگرش‌های او هستند. فرد برای حفظ نگرش‌های خود نیازمند جلب حمایت دیگران است. همانندی نگرش‌های افراد گروه فرهنگی معین به این علت است که افراد آن گروه درباره امور، اعتقادات همانندی دارند (کرچفیلد و همکاران، ۱۳۷۴).

با مرور نظریات مربوط مشخص می‌گردد که عوامل گوناگونی مثل فشار اجتماعی، تعلقات گروهی، تجربه افراد، رضایت از زندگی، تقلید، عوامل ساختاری، انتظارات اجتماعی بر روی نگرش افراد نسبت به مسائل مختلف (مثل ازدواج) تأثیر می‌گذارند.
 با توجه به عوامل فوق فرضیاتی مطرح گردیده‌است که در ادامه فرآیند تحقیق به آزمون آنها پرداخته می‌شود.

۵- فرضیه‌ها

- ۱-۵- بین نگرش به زن و نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد.
- ۲-۵- بین رضایت از زندگی و نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد.
- ۳-۵- بین رفتار والدین با یکدیگر و نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد.
- ۴-۵- بین نگرش والدین به ازدواج و نگرش پاسخگو به ازدواج رابطه وجود دارد.
- ۵-۵- بین نگرش دوستان به ازدواج و نگرش پاسخگو به ازدواج رابطه وجود دارد.

۶- روش تحقیق

منظور از روش تحقیق ارائه مهارت‌ها و تجربه‌هایی است که دستیابی به هدف را آسان‌تر و عملی‌تر می‌سازد و با صرف وقت کمتر، نتایج بیشتری به دست می‌آید. این نکته در کلیه روش‌ها مطرح است. یعنی

هر کاری بر مبنای روش‌های برگرفته از تجربه‌ها و موفقیت‌ها انجام پذیرد، تضمین بیشتری برای بهره‌دهی آن خواهد بود (محدثی، ۱۳۷۷).

جامعه آماری این تحقیق کلیه دانشجویان پسر مجرد دانشگاه فردوسی مشهد در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ می‌باشد که جمعاً ۶۵۰۵ نفر می‌باشد.

برای تعیین حجم نمونه از فرمول نمونه‌گیری کوکران استفاده گردید (رفیع پور، ۱۳۸۷).

$$n = \frac{t^2 p q}{1 + \frac{t^2 p q}{N(d^2 - 1)}}$$

در این فرمول $t = 2$ ، $p = 0/5$ ، $q = 0/5$ ، $d = 0/07$ و $N = 6505$ می‌باشد، یعنی:

$$n = \frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5)}{1 + \frac{1}{6505} \left(\frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5)}{(0.07)^2} - 1 \right)} = 192$$

به این صورت حجم نمونه 192 نفر تعیین گردید.

ابزار تحقیق یک پرسشنامه محقق ساخته است که از چند شاخص تشکیل شده است و در مجموع ۴۴ سؤال را تشکیل می‌دهند.

در مورد پایایی این پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. این روش برای مجموعه سؤالاتی که یک متغیر واحد را می‌سنجند، بکار می‌رود و ما در اینجا آن را برای دو متغیر نگرش به ازدواج و نگرش به زن استفاده نموده‌ایم که نتایج زیر حاصل گشت: نگرش به ازدواج ۰/۹۰ و نگرش به زن ۰/۸۲ که ارقامی مناسب می‌باشند.

در این تحقیق، بررسی روایی از طریق روایی محتوایی^۱ صورت گرفته است. روایی محتوا نوعی اعتبار است که معمولاً برای بررسی اجزای تشکیل دهنده‌ی یک ابزار به کار برده می‌شود و به ما اطمینان می‌دهد که ابزار مورد نظریه تعداد کافی پرسش‌های مناسب برای اندازه‌گیری مفهوم مورد سنجش در بردارد. روایی محتوایی یک آزمون معمولاً توسط افراد متخصص در موضوع مورد مطالعه تعیین می‌شود.

برای تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون، مقایسه میانگین‌ها و رگرسیون استفاده گردید.

۷- یافته‌ها

۷-۱- تحلیل یک متغیره:

جدول زیر مربوط به توصیف ویژگی‌های فردی پاسخگویان است.

جدول (۱): توصیف «ویژگی‌های فردی»

سن پاسخگو	بیشترین (سال)	کمترین (سال)	میانگین (سال)	میان (سال)	مد (سال)
	۴۴	۱۹	۲۲/۰۸	۲۲	۲۲
درآمد والدین	بیشترین (تومان)	کمترین (تومان)	میانگین (تومان)	واریانس	انحراف معیار
	۴۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۸۷۶۰۰۰	۵۳/۸	۷/۳۳

در جدول زیر فراوانی پاسخ‌ها را در مورد تجربه‌داشتن یا عدم داشتن «رابطه با جنس مخالف» به صورت درصد مشاهده می‌کنیم.

جدول (۲): فراوانی متغیر «تجربه رابطه با جنس مخالف»

جمع (درصد)	خیر	بلی	گویه
۱۰۰	۵۸	۴۲	برخی، دوستان خود را از میان دختران انتخاب می‌کنند؛ آیا شما نیز تجربه این دوستی‌ها را دارید؟

طبق داده‌های جدول (۲)، ۴۲ درصد پاسخگویان داشتن رابطه با جنس مخالف را تجربه کرده‌اند و ۵۸ درصد آنها این تجربه را نداشته‌اند.

در جدول زیر درصد فراوانی پاسخ‌ها، در مورد گویه‌های شاخص «نگرش به ازدواج»، نشان داده شده است.

جدول (۳): فراوانی گویه‌های متغیر «نگرش به ازدواج»

میانگین وزنی	کاملاً مخالف	مخالف	بی‌نظر	موافق	کاملاً موافق	میزان گویه
۳/۷۲	۵/۵	۷	۱۸/۵	۴۸	۲۱	۱. ازدواج مرد را به زندگی امیدوارتر می‌کند.
۳/۹۰	۴	۵	۱۶/۵	۴۵	۲۹	۲. ازدواج به زندگی مرد آرامش می‌بخشد.
۲/۵۱	۱۹	۳۸	۱۶/۵	۲۲/۵	۳	۳. با ازدواج، مرد آزادی‌های گذشته را از دست می‌دهد.
۳/۶۶	۴	۸/۵	۲۳	۴۵	۱۹	۴. مرد متأهل در زندگی موفق‌تر است.
۳/۵۷	۸/۵	۵	۲۶/۵	۴۰/۵	۱۹/۵	۵. مجردماندن بهتر از ازدواج کردن است.
۳/۹۱	۴/۵	۷/۵	۱۳/۵	۴۱/۵	۳۳	۶. ازدواج از انحرافات جلوگیری می‌کند.
۳/۸۹	۳	۷/۵	۱۴/۵	۴۷/۵	۲۷/۵	۷. با ازدواج، بهتر می‌توان به سعادت و خوشبختی رسید.
۲/۷۱	۱۶/۵	۳۲	۱۹/۵	۲۸	۴	۸. با ازدواج، فکر و خیال مرد بیشتر می‌شود.
۳/۶۰	۳/۵	۱۲	۲۲	۴۵/۵	۱۷	۹. ازدواج به پیشرفت مرد لطمه وارد می‌کند.
۳/۱۹	۹/۵	۱۷	۲۹	۳۳	۱۱	۱۰. ازدواج، شروع مشکلات مرد است.

۳/۶۷	۹/۵	۱۱	۱۶	۲۹/۵	۳۴	۱۱. برای رفع نیاز جنسی باید ازدواج کرد.
۳/۳۹	۲	۱۴	۳۶/۵	۳۸	۹/۵	۱۲. اکثر پسران ازدواج کرده از زندگی خود ناراضی‌اند.
۳/۱۲	۷/۵	۲۷/۵	۲۲	۳۱	۱۲	۱۳. مرد متأهل، راحتی و آسایش پسر مجرد را ندارد.
۳/۸۸	۲/۵	۵/۵	۱۳	۵۹	۲۰	۱۴. ازدواج به زندگی مرد سر و سامان می‌دهد.
۳/۷۹	۸/۵	۸	۱۷	۲۹	۳۷/۵	۱۵. هر فرد مسلمان باید ازدواج کند.
۳/۲۸	۱۰	۱۷/۵	۲۵/۵	۲۸	۱۹	۱۶. لذت بچه دار شدن ارزش آن را دارد که آدم بخاطرش ازدواج کند.

گویه‌های مربوط به شاخص نگرش به ازدواج مثبت و منفی‌اند که به‌صورت ترکیبی در جدول قرار گرفته‌اند. برای کدگذاری در گویه‌های مثبت بیشترین نمره (۵) به گزینه «کاملاً موافق»، و در گویه‌های منفی به گزینه «کاملاً مخالف» داده شده و میانگین وزنی هم که ارائه شده، حاصل همین نمرات است.

در بین گویه‌های نگرش به ازدواج، چند مورد آن بیشتر مورد توافق پاسخگویان بوده است. مثلاً در گویه شماره دو، ۷۴ درصد پاسخگویان این موضوع را که ازدواج به زندگی مرد آرامش می‌دهد را تأیید کرده‌اند؛ یا در گویه شماره شش، حدود ۷۵ درصد پاسخگویان بر این عقیده بوده‌اند که ازدواج از انحرافات جلوگیری می‌کند؛ همچنین در گویه شماره هفت، ۷۵ درصد پاسخگویان معتقدند که ازدواج یکی از راه‌های رسیدن به خوشبختی است.

در برخی از گویه‌های منفی نیز این توافق آرا مشاهده می‌شود؛ مثلاً در گویه شماره سه، تنها ۲۵ درصد پاسخگویان این جمله را که «مرد با ازدواج آزادی‌های گذشته خود را از دست می‌دهد» تأیید نکرده‌اند؛ همین‌طور در گویه شماره هشت، تنها ۳۲ درصد از پاسخگویان این موضوع را که ازدواج موجب افزایش مشغله فکری مرد می‌شود، رد کرده‌اند.

۱۶ گویه جدول (۴-۵) مربوط به متغیر «نگرش به ازدواج» می‌باشد که در جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند.

جدول (۴): فراوانی متغیر «نگرش به ازدواج»

درصد	تعداد	فراوانی میزان
۳	۵	کاملاً منفی
۷	۱۴	منفی
۳۴	۶۷	بینابین
۴۳	۸۶	مثبت
۱۳	۲۶	کاملاً مثبت
۱۰۰	۱۹۸	جمع کل

با توجه به جدول بالا، از مجموع پاسخگویان، ۳ درصد نگرش «کاملاً منفی» نسبت به ازدواج دارند، ۷ درصد نگرش «منفی»، ۳۴ درصد «بینابین»، ۴۳ درصد نگرش «مثبت» و ۱۳ درصد نیز نگرش «کاملاً مثبت» نسبت به ازدواج دارند.

در جدول زیر به توصیف درصدی دو شاخص «رابطه والدین با یکدیگر» و «رضایت از زندگی» خواهیم پرداخت.

جدول (۵): «رابطه والدین با یکدیگر» و «رضایت از زندگی»

رابطه والدین با یکدیگر	کاملاً صمیمانه	صمیمانه	بینابین	غیرصمیمانه	کاملاً غیرصمیمانه
	۱۲	۳۴	۱۹	۲۴	۱۱
رضایت از زندگی	کاملاً راضی	راضی	بینابین	ناراضی	کاملاً ناراضی
	۳۸	۳۹	۱۶	۵	۲

همانطور که در جدول (۵) ملاحظه می‌شود، ۱۲ درصد پاسخگویان، رابطه والدینشان «کاملاً صمیمانه» است، ۳۴ درصد «صمیمانه»، ۱۹ درصد «بینابین»، ۲۴ درصد «غیرصمیمانه» و ۱۱ درصد نیز «کاملاً غیرصمیمانه» می‌باشد.

همچنین ۳۸ درصد پاسخگویان از زندگی خود «کاملاً راضی» هستند، ۳۹ درصد «راضی»، ۱۶ درصد «بینابین»، ۵ درصد «ناراضی» و ۲ درصد نیز «کاملاً ناراضی» می‌باشند.

جدول زیر مربوط به شاخص «نگرش به زن» می‌باشد. برای این شاخص از طیف تفاوت معنایی اوزگود استفاده شده است. فراوانی پاسخ‌ها را بصورت درصد مشاهده می‌کنیم.

جدول (۶): درصد فراوانی گویه های «نگرش به زن»

گویه	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	گویه
۱. آدم‌های بسیار پر توقع هستند	۱۷	۱۹/۵	۲۸	۲۶/۵	۳/۵	۱/۵	۲	بسیار کم توقع‌اند.
۲. صرفه‌جو هستند	۱	۸/۵	۷/۵	۲۶	۲۵	۲۱/۵	۱۲	بسیار ولخرج و اسراف‌گرنند.
۳. دروغگو هستند	۸	۱۰	۱۱	۳۵/۵	۱۴/۵	۱۶	۳	راستگو و صادق‌اند.
۴. در زندگی سازگارند	۲/۵	۹/۵	۱۹/۵	۴۰/۵	۱۵/۵	۵	۵/۵	آدم‌های ناسازگاری هستند.
۵. موذی و حيله‌گرنند	۱۰	۱۲/۵	۱۴/۵	۳۰	۱۷	۱۱/۵	۲/۵	ساده و بکرنگ هستند.
۶. ناقص‌عقل هستند	۱۶/۵	۱۵/۵	۱۶/۵	۲۳	۱۳/۵	۹/۵	۳	آدم‌های عاقل و دانایی هستند.
۷. کینه‌جو و تلافی‌گرنند	۱۰	۹/۵	۱۰	۲۶/۵	۱۷/۵	۱۷	۷/۵	با گذشت و مهربان هستند.
۸. آدم‌های دوست‌داشتنی هستند	۱۸/۵	۲۱/۵	۲۳	۲۵/۵	۴	۳/۵	۲	تفرت‌انگیز و منزجرکننده‌اند.
۹. امین و قابل‌اعتمادند	۳	۹	۱۶	۳۳	۱۴	۱۳	۱۰	غیرقابل‌اعتمادند.
۱۰. عاشق پول و مادیاتند	۲۴	۱۸	۲۱/۵	۲۴/۵	۶	۲/۵	۵/۱	به پول و مادیات توجهی ندارند.

۱۰ گویه جدول (۶) مربوط به شاخص «نگرش به زن» می باشد که پس از جمع نمرات پاسخگویان که بین ۱۰ تا ۷۰ بود، به صورت طبقه بندی شده در جدول (۷) ارائه شده است.

جدول (۷): شاخص «نگرش به زن»

درصد	تعداد	میزان فراوانی
۵	۹	کاملاً منفی
۱۵/۵	۳۰	منفی
۴۵/۵	۹۰	بینابین
۲۸/۵	۵۷	مثبت
۵/۵	۱۰	کاملاً مثبت
۱۰۰	۱۹۶	جمع کل

طبق جدول (۷)، ۵ درصد پاسخگویان نگرش «کاملاً منفی» نسبت به زن دارند، ۱۵/۵ درصد آنها نگرش «منفی»، ۴۵/۵ درصد «بینابین»، ۲۸/۵ درصد نگرش «مثبت» و ۵/۵ درصد نیز نگرش «کاملاً مثبت» نسبت به زن دارند.

در جدول زیر به توصیف متغیرهای «نظر دوستان در مورد ازدواج» و «نظر والدین در مورد ازدواج» به صورت درصد خواهیم پرداخت.

جدول (۸): توصیف متغیرهای «نظر دوستان در مورد ازدواج» و «نظر والدین در مورد ازدواج»

گویه	کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	جمع (درصد)
نظر دوستانتان راجع به ازدواج شما چیست؟	۱۵	۲۸/۵	۳۳/۵	۱۳	۱۰	۱۰۰
نظر والدینتان راجع به ازدواج شما چیست؟	۱۷	۳۱	۲۰	۲۱	۱۱	۱۰۰

همانطور که مشاهده می شود، نظر ۱۵ درصد دوستان با ازدواج پاسخگو «کاملاً موافق» بوده است، ۲۸/۵ درصد «موافق»، ۳۳/۵ درصد «بی نظر»، ۱۳ درصد «مخالف» و ۱۰ درصد «کاملاً مخالف» می باشد.

۷-۲- تحلیل دو متغیره:

فرضیه شماره ۱: بین نگرش به زن و نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد.

جدول (۹): آزمون «رابطه بین نگرش به زن و نگرش به ازدواج»

شماره	فرضیه	نوع آزمون	میزان ضریب پیرسون	معناداری	نتیجه
۱	رابطه بین نگرش به زن و نگرش به ازدواج	Pearson	۰/۳۷۳	۰/۰۰۰	فرضیه تأیید شد

همانطور که در جدول مشاهده می‌گردد بین نگرش پاسخگویان به زن و نگرش آنان به ازدواج رابطه معنادار وجود دارد. همبستگی آنان $0/373$ می‌باشد. به عبارت دیگر هرچه نگرش به زن منفی‌تر باشد، نگرش به ازدواج نیز منفی‌تر می‌گردد و بالعکس.

فرضیه شماره ۲: بین رضایت از زندگی و نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد.

جدول (۱۰): آزمون «رابطه بین رضایت از زندگی و نگرش به ازدواج»

شماره	فرضیه	نوع آزمون	میزان ضریب پیرسون	معناداری	نتیجه
۲	رابطه بین رضایت از زندگی و نگرش به ازدواج	Pearson	۲۴۳/۰	۰/۰۰۱	فرضیه تأیید شد

همانطور که در جدول مشاهده می‌گردد، بین رضایت پاسخگویان از زندگی و نگرش آنان به ازدواج رابطه معنادار وجود دارد. همبستگی آنان $0/242$ می‌باشد. به عبارت دیگر هرچه رضایت از زندگی بالاتر باشد، نگرش به ازدواج نیز مثبت‌تر می‌باشد و بالعکس.

فرضیه شماره ۳: بین رفتار والدین با یکدیگر و نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد.

جدول (۱۱): آزمون «رابطه بین رفتار والدین و نگرش به ازدواج»

شماره	فرضیه	نوع آزمون	میزان ضریب پیرسون	معناداری	نتیجه
۳	رابطه بین رفتار والدین و نگرش به ازدواج	Pearson	۰/۳۱	0/000	فرضیه تأیید شد

همانطور که در جدول مشاهده می‌شود بین رفتار والدین با یکدیگر و نگرش پاسخگویان به ازدواج رابطه معنادار وجود دارد و همبستگی آنان $0/31$ می‌باشد.

فرضیه شماره ۴: بین نگرش والدین به ازدواج و نگرش پاسخگو نسبت به ازدواج وجود دارد.

جدول (۱۲): آزمون «رابطه بین نگرش والدین در مورد ازدواج و نگرش پاسخگو به ازدواج»

شماره	فرضیه	نوع آزمون	میزان ضریب پیرسون	معناداری	نتیجه
۴	رابطه بین نگرش والدین به ازدواج و نگرش پاسخگو نسبت به ازدواج	Pearson	۰/۱۸۲	۰/۴۲۵	فرضیه تأیید نشد

همانطور که در جدول مشاهده می‌گردد، بین نگرش والدین به ازدواج و نگرش پاسخگو نسبت به ازدواج رابطه معناداری وجود ندارد و فرضیه تأیید نمی‌شود.

فرضیه شماره ۵: بین نگرش دوستان نسبت به ازدواج و نگرش پاسخگو به ازدواج رابطه وجود دارد.

جدول (۱۳): آزمون «رابطه بین نگرش دوستان نسبت به ازدواج و نگرش به ازدواج»

شماره	فرضیه	نوع آزمون	میزان ضریب کندال	معناداری	نتیجه
۵	رابطه بین نگرش دوستان نسبت به ازدواج و نگرش به ازدواج	Kendall's tau-b	۰/۱۷۲	۰/۰۰۱	فرضیه تأیید شد

همانطور که مشاهده می‌شود، بین نظر دوستان در مورد ازدواج پاسخگو و نگرش او به ازدواج رابطه معنادار وجود دارد. همبستگی آنان ۰/۱۴۴ می‌باشد.

۳-۷- تحلیل رگرسیون:

با توجه به مبانی نظری تحقیق و در پرتو نظریات مطرح شده، متغیروابسته (نگرش به ازدواج) تحت تأثیر چند عامل در نظر گرفته شده است که عبارتند از: نگرش به زن، رضایت از زندگی، نگرش دوستان به ازدواج، نگرش والدین به ازدواج و رفتار والدین با یکدیگر.

در جریان تحلیل رگرسیون چندمتغیره، ۲ متغیر در سطح معناداری $\alpha = 0/05$ در معادله باقی مانده و معنی‌دار تشخیص داده شدند و ۳ متغیر دیگر از معادله حذف شدند. نتایج اجمالی دو متغیری که معنادار بودند به شرح زیر می‌باشد:

متغیر نگرش به زن تعیین‌کننده‌ترین عامل تأثیرگذار روی نگرش به ازدواج می‌باشد. این عامل به میزان $0/40$ ($Beta = 0/40$) روی متغیر وابسته تأثیر داشته و در سطح معنی‌داری ($Sig = 0/000$) با بیش از ۹۹ درصد اطمینان از لحاظ آماری تأیید می‌گردد.

متغیر رضایت از زندگی نیز دومین متغیر تأثیرگذار روی نگرش به ازدواج می‌باشد. تأثیر این عامل را به میزان $0/15$ ($Beta = 0/15$) با ۹۷ درصد اطمینان ($Sig = 0/030$) از نظر آماری می‌توان تأیید کرد. به عبارت دیگر:

$$Y = 34/3 + (0/40) \text{ نگرش به زن} + (0/15) \text{ رضایت از زندگی}$$

اگر یک واحد نگرش دانشجویان پسر مجرد نسبت به زن مثبت‌تر شود، $0/40$ واحد نگرش آنان به ازدواج مثبت‌تر خواهد شد. همچنین اگر یک واحد به رضایت از زندگی آنان اضافه گردد، $0/15$ واحد، نگرش آنان به ازدواج مثبت‌تر می‌شود.

۸- بحث و نتیجه‌گیری

با انجام فرایند تحقیق و همچنین آزمون فرضیات مشخص می‌شود که:

نگرش نسبت به زن بر نگرش نسبت به ازدواج تأثیر دارد. ازدواج پیوند دو جنس با یکدیگر است. اگر پسران نسبت به جنس زن که قرار است بعد از ازدواج مدت طولانی با او زندگی کنند، نگرش منفی داشته باشند، نسبت به ازدواج نیز نگرش منفی پیدا می‌کنند و بالعکس، اگر نسبت به زن نگرش مثبتی داشته باشند، ازدواج را نیز مثبت می‌بینند. پس در اینجا مشخص می‌شود که قسمتی از دید افراد نسبت به ازدواج را نگرش آنها نسبت به زن تعیین می‌کند. این که پسران مجرد چه تصویر و برداشتی نسبت به زنان دارند در نگرش آنها نسبت به ازدواج مؤثر است.

با توجه به تأیید فرضیه دوم، تئوری تسری تأیید می‌شود.

گروبرگ در این تئوری عنوان می‌کند که «رضایت و عدم رضایت از یک بخش از زندگی بر روی رضایت و عدم رضایت از بخش‌های دیگر زندگی تأثیر دارد» (رفیع پور، ۱۳۷۲).

همانطور که مشاهده شد رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج همبستگی مستقیم دارد. این همبستگی نشان می‌دهد که هرچه رضایت از زندگی افراد بیشتر باشد، نگرش مثبت‌تری به ازدواج دارند و بالعکس هرچه که افراد رضایت کمتری از زندگی داشته باشند، نسبت به ازدواج نیز نگرش منفی‌تری دارند.

بر اساس تأیید فرضیه سوم، تئوری هروشکا تأیید می‌گردد. تجربه از نظر هروشکا عامل مؤثری در پیدایش نگرش می‌باشد؛ خاطرات همراه با احساس‌های ارزشی آنها در حافظه باقی می‌مانند و آن چیزی را که تجربه می‌نامیم، می‌سازند.

بدین ترتیب که تکرار و تراکم تجربه همراه با احساس ارزشی آن بر روی نگرش تأثیر می‌گذارد (رفیع پور، ۱۳۷۲). وقتی فرد تجربه مثبتی از رابطه والدین خود داشته باشد، این تجربه مثبت روی نگرش او نسبت به ازدواج خودش نیز تأثیر می‌گذارد. در واقع اگر افراد در خانواده‌هایی زندگی کنند که والدین تفاهمی با یکدیگر ندارند و محیط خانه به عرصه‌ای برای کشمکش والدین تبدیل شده است، فرزندان در این خانواده نسبت به ازدواج خود بدبین شده و نگرش منفی‌تری به ازدواج پیدا می‌کنند نسبت به افرادی که در خانواده‌ای با جوی آرام و همراه با تفاهم بیشتر والدین زندگی می‌کنند.

بر اساس رد فرضیه چهارم، بخشی از تئوری ساپ و هارود رد می‌شود. آنها معتقدند انتظارات اجتماعی در پیدایش قصد و نیت مؤثر است. آنها برای متغیر هنجارهای ذهنی دو معرف نظر اولیاء و نظر دوستان را انتخاب کرده‌اند (رفیع پور، ۱۳۷۲). یکی از مواردی که آنها ذکر کرده‌اند متغیر «نظر والدین» است. در تحقیق ما این مورد به صورت این فرضیه مطرح شده است که نظر والدین در مورد ازدواج روی نگرش فرزندان نسبت به ازدواج تأثیرگذار است؛ که البته این فرضیه رد شد. رد این فرضیه نشان می‌دهد که در جامعه امروز ما، شکاف نسلی بین والدین و فرزندان رو به تزاید است و فرزندان مثل سابق پیرو نظرات والدین خود نیستند. این عامل می‌تواند ناشی از این باشد که جوانان امروز تجربیات جدیدی را در زندگی

خود داشته‌اند که والدین آنها در دوره خود آن را درک نکرده‌اند. نسل امروز در مقایسه با والدین خود، نسبت به مسائلی که با آنها روبروست، جهان‌بینی و درک متفاوتی دارد و در بسیاری از موارد (مثل ازدواج) حاضر به قبول دیدگاه والدین نیست.

براساس تأیید فرضیه پنجم، بخشی از تئوری ساپ و هارود (که توضیح داده شد) که مربوط به نظر دوستان است تأیید می‌گردد.

همچنین براساس تأیید این فرضیه، نظریه کرچفیلد و همکاران مبنی بر «نقش گروه‌ها در تکوین نگرش‌ها» نیز تأیید می‌گردد. براساس این نظریه «یکی از عوامل مهم شکل‌دهنده نگرش‌های فرد، تعلق گروهی است. گروه‌هایی که شخص بدانها متعلق است سرچشمه بسیاری از نگرش‌های او هستند. شخص برای آنکه پذیرش و حمایت از سوی سایر اعضای گروه کسب کند، باید از هنجارهای آنها پیروی کند» (کرچفیلد و همکاران، ۱۳۴۷). عموماً جوانان از گروه همسالان و دوستان خود بسیار تأثیر می‌پذیرند و سرچشمه بسیاری از نگرش‌های افراد، دوستانشان هستند. در فرضیه قبل مشاهده شد که نظر والدین تأثیری در نظر افراد نداشت اما در این فرضیه می‌بینیم که نظر دوستان فرد برای او مهم است و یکی از عواملی که بر نگرش فرد نسبت به ازدواج تأثیرگذار است، نظر و نگرش دوستان او به این قضیه است. معمولاً افراد در سنین جوانانی، ساعات زیادی را با دوستان خود می‌گذرانند و از طرفی فاصله کم سنی آنها با یکدیگر، موجب می‌شود که تجارب مشابهی در امور زندگی داشته باشند و در نتیجه نظرات و عقاید آنها روی یکدیگر تأثیر می‌گذارد.

فهرست منابع:

۱. رفیع پور، فرامرز، ۱۳۷۲، سنجش گرایش روستاییان نسبت به جهاد سازندگی، شرکت سهامی انتشار، تهران.
۲. رفیع پور، فرامرز، ۱۳۸۷، کند و کاوها و پنداشته‌ها: مقدمه‌ای بر روش‌های شناخت جامعه، شرکت سهامی انتشار، تهران، چاپ هفدهم.
۳. ساروخانی، باقر، ۱۳۸۱، مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده، سروش، تهران.
۴. فرانزوی، استیون، ۱۳۸۱، روانشناسی اجتماعی، ترجمه مهرداد فیروزبخت و منصور قنادان، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، تهران.
۵. کرچفیلد، ریچارد. اس، کرچ، دیوید و بلاکی، رجرتونال، ۱۳۴۷، فرد و اجتماع، ترجمه محمود صناعی، انتشارات زوار، تهران.

۶. کریمی، یوسف، ۱۳۷۳، روانشناسی اجتماعی، بعثت، تهران، چاپ اول.
۷. کریمی، یوسف، ۱۳۷۵، روانشناسی اجتماعی (نظریه‌ها، مفاهیم و کاربردها)، تهران، ارسباران.
8. Barber.s.Jennifer.(2004), Community social context and individualistic attitudes toward marriage, *Social Psychology Quarterly*, Vol. 67, No. 3, 236–256.
9. Carroll, J.S., Willoughby, b., Badger, S., Nelson, L.J., Barry, C.M. & Madsen, S.D. (2007), So close yet so far a way, The impact of varying marital horizons on emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 22, 219-247.
10. Hunler, Olga & Genc, oz, Tu lin. (2005). The effect of religiousness on marital satisfaction: Testing the mediator role of marital problem solving between religiousness and marital satisfaction, *Contemporary Family Therapy*, Vol. 27, No. 1, 123-136.
11. Mirande, Alfred. (1968), Reference groupe theory and adolescent sexual behavior, *Journal Of Marriage And Family*, Vol. 30, No. 4, 572-577.
12. Martin, paige & Specter, Gerald & Martin, Don & Martin, Maggie. (2003), Expressed attitude of adolescents toward marriage and family life, *Adolescence*, Vol. 38, No. 150, 359-367.
13. Peake, Amy & Harris. Karen. (2002). Young adults' attitudes toward multiple role planing: The influence of gender, Career Traditionality, and Marriage Plans, *Journal of Vocational Behavior*, Vol. 60, No. 3, 405–421.
14. Riggio, heidi & Weiser, dana. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships, *Personal Relationships*, Vol. 15, No. 1, 123–140.
15. Sirgy: Josef, Efraty: David, Siegel: Phillip, Jin Lee: Dong. (2001), A new measure of quality of work life (QWL) based on need satisfactions and spillover theories, *Social Indicators Research*, Vol. 55, No. 3, 241-302.
16. Willoughby, Brian. (2010). Marital attitude trajectories across adolescence, *Youth Adolescence*, Vol. 11, No. 39, 1305–1317.

-
17. Willoughby, B. & Dworkin, J.D. (2009), The relationships between emerging adults expressed desire to marry and frequency of participation in risk behaviors, *Youth & Society*, 40, 426-450.